

REIS

Wat als je leven wordt overgenomen door 'het systeem'?

Lucienne Ooijman

Reis

Een kleine toekomst roman

O

Ik zal lopen. Ik zal lopen omdat er geen alternatief is. Ik zal lopen omdat ik niet op straat wil leven. Lopen is beter, onder het lopen hoef ik niet te denken en kan ik ontsnappen aan de wereld zoals die geworden is. Ik kom pas terug als alles anders is, dat beloof ik mezelf. Ik trek de deur van mijn huis, wat mijn huis niet meer is, dicht. Mijn blik gaat langs de gevel; de bladderende verf op de kozijnen, de verzakte dakgoot en het raam van Anna's kamer waar een gat in zit. Het gaat me niet meer aan, ik vertrek.

Het is mijn verjaardag, de eerste dag van de week en vandaag begint mijn reis. Ik heb alles wat er in paste in mijn oude, grijze rugzak geduwd en heb de honderd nero die ik achteruit had gelegd in het geheime vak binnen in mijn rugzak gedaan. Dit is alles wat ik nog heb. Het huis, mijn huis, is nu een kaal, leeg omhulsel geworden van de herinneringen die we hier verzameld hebben. Het huis wat ooit zo fier en onverschrokken was, is nu niet veel meer dan een bouwval. Vandaag moet ik mijn huis loslaten, hoewel ik het zo graag nog lang zou willen vasthouden en er nog zo graag voor had willen zorgen. Het voelt alsof ik op een vrieskoude dag uit mijn bed stap, de gordijnen open doe en zie hoe de ramen helemaal bedekt zijn met ijsbloemen. In werkelijkheid is het zomer en warm in het huis. Vannacht heb ik voor het laatst geslapen op een matje op de houten vloer van de woonkamer en had ik de wekker in mijn thuisstelsel op vijf uur gezet. Mijn persona; Louise084, heb ik gebruikt om nog één keer koffie te zetten met de coffee-express in mijn keuken. Met het laatste, kapotte kopje in de hand ben ik door alle vertrekken gelopen en probeerde me te herinneren hoe het was toen alles nog gewoon was. Toen alles nog altijd goed zou komen; mijn mantra in barre tijden. Die beelden van toen, van mijn huis wil ik in mijn hoofd mee op reis nemen: hier sliepen mijn kinderen; ik zie hun koppies op het kussen als ik voordat ik ging slapen nog even bij ze keek. Hier liepen de katten en wilden ze honderd keer op een dag erin en eruit. Toen ergerde ik me er aan, nu zou ik willen dat ze er nog waren. Hier hebben we samen gehuild en hier hebben we spelletjes gespeeld. Vallende Aapjes was onze favoriet, met het puntje van de tong tussen hun tanden probeerden we de aapjes met hun krulstaart aan het volgende stokje te hangen. Hier hadden we de slappe lach om de acties van Bas: "Pas op! Je staat in mijn mikbeeld." En 'poef' een pijltje uit zijn felgele nerf pistool raakte mij. En nog een; ik dook weg achter de kast. Het is straks allemaal weg, zelfs de foto's zijn er niet meer, alleen in mijn hoofd zal het nog bestaan.

Vandaag komen ze het huis vergrendelen, maar dan ben ik weg. Het geld in mijn rugzak is mijn laatste daad van verzet, ik heb het gestolen van mijn schuldeisers. Het laatste brood uit de vriezer zit in mijn rugzak, daarmee ga ik de eerste dagen overleven. Er zitten nog resten voedsel in de koelkast, het zal allemaal beschimmelen, omdat ik zo meteen het huis op 'uit' zet en dan alle apparaten terug in de fabrieksstand staan. Dat heb ik in de voorbereiding van mijn reis zo geregeld. Voor het laatste loop ik in mijn lege huis, er is niets meer van waarde, alles is verkocht. Ik heb niets of niemand opgezegd, alles zal vanzelf stoppen als het huis niet meer van mij is. Ik heb geen grip meer op wat er met mijn huis gebeurt. Ik weet dat ik kan leven van een nero per dag, dus nu heb ik honderd dagen om zo ver mogelijk weg te komen. Ik heb het plan om te gaan lopen, weg van alle ellende, en niets meer dan dat. Voor het laatste loop ik de gang door, trek ik mijn oude, versleten zomerjas aan en pak mijn rugzak. Ik heb alleen mijn oude, analoge spullen mee. Ik zet de chip in mijn hand uit en disconnect het WEB4. Ik leg mijn mobiel op de trap; nu ben ik 'off grid'. Ik kan niet meer betalen met de chip in mijn hand en ben aangewezen op analogo geld. Connector zal registreren dat ik ben ik uitgelogd en zal het huis op naam van Connector zetten, voor nu in elk geval, tot het verkocht is. Er zullen nieuwe stemmen klinken in het huis en er zullen nieuwe herinneringen gemaakt worden. Ik wens ze het beste, het is een fijn, warm huis. Voor het laatste doe ik de deur achter me dicht en vraag ik het huis om zich af te sluiten, omdat ik dat altijd heb gedaan. De houten deur buzzt en klikt. Alles is afgesloten, het is klaar. Afsluiten heeft eigenlijk geen zin, omdat Connector over een uur alles overneemt, maar het voelt goed om het te doen. Vandaag ga ik lopen, vandaag begint mijn reis en ik hoop ver weg te komen.

1.

Ik loop de straat uit en kijk niet meer om. In mijn hoofd weet ik precies hoe mijn huis eruit ziet: ik zal me altijd de schuine erker naast de voordeur, de schuin gemetselde stenen die elkaar op de hoek boven de erker kruisen, de rode pannen op het dak herinneren. Ik heb er zo lang gewoond, het huis zal altijd van mij zijn in mijn hoofd. Ik sla links af langs de speelplaats. Hier stonden ooit grote, monumentale bomen, ze zijn gerooid; weg. De zon is nog net niet boven de horizon, er is precies genoeg licht om te zien waar ik heen ga. De route doet zich vanzelf voor, het is mijn vertrouwde route de wijk uit; dit stuk heb ik duizenden keren gelopen. Door het gedeelte waar nieuwbouw zal komen, loop ik naar het industrieterrein aan het eind van de wijk. De nieuwbouw wordt in dezelfde stijl, met dezelfde erkers, gebouwd als de oudbouw, maar dan met moderne voorzieningen: alle huizen krijgen apparaten die rechtstreeks hun data naar Connector zullen sturen. Hier stonden twee statige oude kastanjes, meer dan honderd jaar oud. In het voorjaar hadden ze sierlijke kaarsen in roze en in het najaar regende het kastanjes. Ik had altijd een kastanje in mijn jaszak, volgens mijn schoonmoeder hielp dat tegen de reuma. Voor mij was het meer een herinnering aan haar, een memento memorie. De kastanjabomen zijn al lang weg, omdat er hier twintig jaar geleden ook al een uitbreiding van de wijk kwam. De oude huizen kregen twintig jaar geleden standaard een deurbel-camera, die zijn nu alweer ouderwets. Hier komen nu volgers, boven elke voordeur eentje. De huizen lijken oud en toch zijn ze nieuw en dat boezemt mij angst in; er is nog meer verborgen controle. Jij bewaakt mij en ik bewaak jou, in de achtergrond controleert Connector over je schouder mee. Dat is hoe het nu werkt. Ik kijk naar de gevels die nu in de stijgers staan en de zandvlakte eromheen, waar allerlei kabels uitsteken. Er is nog niets aangesloten, de volgers zijn nog niet geïnstalleerd. Er komen nieuwe burens, dag nieuwe burens, ik ga jullie niet meer meemaken.

In de wijk kan ik door het groen naar het industrieterrein lopen en ben ik beschermd, daarna volg ik de weg die achter het industrieterrein langs naar de Groene Ster leidt. Het is een omweg, maar wel veilig en niet logisch; hier zullen ze me niet meteen zoeken. Ik volg een weg buiten de rand van de lelijkste wijk van stad, waar allemaal blokkendozen hutje mutje op elkaar staan zonder groen ertussen. De tuintjes zijn er een postzegel. De huizenblokken staan in rijen van vier dwars op elkaar, zodat je net niet bij elkaar in het kopje koffie kijkt. Tussen de blokken zijn gemeenschappelijke tuintjes, meestal voorzien van beton, om wat doorloopruimte te hebben. Alle huizen in de wijk zijn gerenoveerd en hebben al volgers. Daar wil ik dus niet zijn. Met een boog loop ik om de wijk heen en kom ik in het recreatiepark. Bij de ingangen van het park hangen opnieuw volgers, ik weet precies waar en hoe ik ze kan vermijden. Door het struikgewas en een gat in het hek kom ik binnen. Dat gat zit er al jaren, het is een beproefde route om even uit de wereld te stappen. Goed dat ik alles uit heb gezet, er komt geen persona in beeld bij Connector, maar dat kan juist het alarm doen afgaan als ik gespot wordt. Als ik de volgers vermijdt dan komt het goed. Natuurlijk weet ik niet of mijn chip weer wordt aangezet, maar voorlopig heb ik even geen zorgen. In elk geval wil ik niet dat er beelden van mij worden opgeslagen, of in elk geval zo min mogelijk; ik zou het liefst zonder een spoor na te laten willen verdwijnen, al is dat haast onmogelijk.

In het park kan ik weer ademen; er is nog schaduw van de bomen en er zijn nauwelijks volgers. Mijn passen verlengen zich automatisch en ik loop nu een stuk sneller. De zon staat nu al fel aan de hemel. Straks moet ik mijn hoofd bedekken, op het vlakke land is er geen beschutting meer en het kan wel 40 graden worden als de zon hoog staat. Ik loop over de geel blauwe schelpenpaden, waar het knispert onder mijn zolen. Het strand ligt er nog verlaten bij, straks zal het hier vast druk worden, het

is een prachtige dag: de hemel is strakblauw. Op het strandje hebben we vaak gepicknickt, na het werk haalde ik Bas en Anna op, met de fietskar en een mandje voor op het strand. Onder de bomen genoten we van het laatste resje dag voordat ze naar bed moesten. Via de E10 loop ik terug in de geschiedenis, naar mijn oude dorp. Op mijn eigen geheugen loop ik mijn verleden in, zonder gestuurd te worden door de route van Connector. Door de mooiste straat van Giekerk loop ik verder; rechts en links staan nog altijd de mooie, oude panden, waar ik ooit graag in had willen wonen. Voor het huis wat, met zijn veranda en de ramen met houtwerk, een beetje lijkt op villa Kakelbont sta ik even stil, ik groet het: 'adieu'. Mijn droom om daar ooit te kunnen wonen is definitief vervlogen. Hiervandaan loop ik naar Oenkerk, daar mag ik van mezelf een boterham eten, ik heb er nu al zin in. Het is een tweede natuur geworden: uitstellen van maaltijden om te bezuinigen. Langs de doorgaande weg loop ik aan de rand van Oenkerk door het park waar ik ons nog hoor lachen als we ons achter de dikke, oude bomen verstopten en de kinderen ons zochten. In mijn hoofd hoor ik ze gillen als we tevoorschijn sprongen zodra ze dicht genoeg in de buurt kwamen.

Ik zoek 'ons' bankje op en ga er zitten kijken naar de oude bomen. Het park is een 'natuur-historisch monument' geworden en de bomen hier mogen blijven staan tot ze omvallen. Het is een oase van groen in een stenen wereld. Het wordt al warm en ik stop mijn jas onderin mijn rugzak. Uit mijn rugzak haal een licht groen Sunshield T-shirt, het zal me beschermen tegen verbranden en me koel houden. Tussen de bomen scharrelden ooit wat eekhoorns en floten de merels en de koolmezen alsof er nooit iets zou veranderen. Nu fluiten alleen de vogels nog er zijn geen eekhoorns meer; alle dieren zijn jaren geleden geruimd, de herinnering maakt me onrustig en verdrietig. 'Niet over nadenken' zeg ik in mijn hoofd tegen mezelf. Ik sta op en beklim de uitkijkheuvel aan de rand van het grasveld met de vijver. In de vijver zwemmen eenden, voorop zwemt een trotse moeder met acht kuikens in haar kielzog. Het ziet er vredig uit. Ik realiseer me dat er geen ratten meer zijn die voor natuurlijke selectie zorgen en daarom zullen in het najaar vijf van de jonge eenden worden afgeschoten. 'Niet over nadenken'. Op het hoogste punt van het klimpad eet ik een boterham. Eerst vouw ik hem dubbel en begin met de korsten. Daarna komt het lekkerste, het zachte deel van het brood. Ik eet met kleine hapjes, die ik goed kauw, zoals mijn moeder me geleerd heeft: als je goed kauwt heb je meer aan de voedingsstoffen in je eten. Dat scheelt weer. Alles moet altijd efficiënt zijn, ik wil alles zo goed mogelijk benutten. Eten is al heel lang een obsessie van me; ik eet elke dag één standaard afgemeten pakje 'superfood' uit de Superopslag en heel soms koop ik een ouderwets brood. Dat is duur geworden en is een echte luxe. Het voelt een beetje als Kerst wanneer ik een echte boterham eet. Het brood gaat terug in mijn rugzak als ik mijn boterham op heb - zuinigheid met vlijt. Ook zo'n uitspraak van mijn moeder; ze is even dichtbij me, als een soort troost. Onwillekeurig kijk ik omhoog naar de hemel. Ik geloof niet in de hemel en toch geeft dat het gevoel alsof ze nog ergens is en over mijn schouder meekijkt.

Ik slinger de rugzak weer op en loop door. Ik loop de houten brug af, langs de vijver en het pad af langs de zijkant van Staniastate, het hoofdgebouw van het park. De voorkant mijd ik, daar hangen drie volgers, op elke hoek en eentje in het midden. Ik draai het pad langs de weg weer op en blijf eerst de weg nog volgen. Het is rustig op de weg, af en toe zoeft er een transporter voorbij en vraag ik me af of er ook bekenden langsrijden, die zich zullen afvragen wat ik aan doen ben; ik hoop dat ze me niet vastleggen met de dashcam die nu standaard op het dashboard van elke transporter zit om het verkeer in goede banen te leiden. Ik loop zover mogelijk van de rijbaan af door het zand. Over ongeveer vijftien kilometer mag ik weer een boterham, aan het water, vlakbij Dokkum. Ook in die stad ben ik zo vaak geweest, voor een festival, om gewoon aan de haven naar boten te kijken of om

te winkelen; voorlopig is nog alles vertrouwd. Ik loop een stuk langs de weg en dan sla ik een landbouwweg in, al snel loop ik door het open landschap waar ik zo van houd: de ouderwetse akkers langs de Dokkumer Ee, met hun lage boomwallen. Hier buiten de stad is analoog leven nog redelijk in stand en alles is nog redelijk groen. Een heel eind kan ik over het wandelpad langs het water lopen, soms slinger ik er een eindje van af. Het water heeft een blauw groene kleur en ziet er onwerkelijk uit; het is alsof je zeepbellen zou kunnen blazen met het water. Bij de oude windmolen van Birdaard moet ik even kijken hoe ik verder kom, ik moet eerst om de jachthaven heen, aan het eind van de haven staat een ouderwetse wegwijzer. Natuurlijk: ik moet rechtuit, verder langs het water van de Dokkumer Ee. Het verbaast me hoe ik gewend ben geraakt aan het mentale plaatje wat via mijn mobiel en mijn mind-eye op het landschap gereflecteerd werd en wat je route aangeeft, ik herken haast de landmarks niet meer waarop ik zonder routekaart moet lopen.

In Dokkum is het feest, er is een retro metal festival aan de gang net buiten de stad en er lopen allemaal mensen met rugzakken. De terrassen zitten vol met jonge en oudere mensen met hun bagage. Ik val nauwelijks op. Het zal de laatste of juist de eerste dag zijn schat ik in. Aan de volle terrassen te zien is het eind van de middag. Ik eet mijn tweede boterham en loop dan in de richting van het festival terrein, in de hoop dat ik een plek vind, waar ik mijn tent kan opzetten. Ik ben onzeker, het is nog even zoeken naar wat er wel niet kan. Val ik meer op als me verstop en is het beter om op te gaan in de massa? Het voelt angstig om tussen zoveel mensen te lopen, omdat ik weet dat er op elke hoek een volger hangt. De hele wereld is vergeven van de volgers, Connector wil altijd weten wie zich waar bevindt. Het is echt zoeken naar plekken waar je ongezien kunt lopen. Ik loop de stad uit langs het water en kom al gauw weer op het platteland. In de verte zie ik de eerste boerderij net buiten de stad. Er staan allemaal tentjes op het grasveld naast de boerderij, ze zullen er wel geld voor vragen. Ik moet over het erf om de weg langs het water te kunnen volgen. Het zijn inderdaad allemaal festivalgangers, ik zie het aan hun haardracht, ze zijn in een overall aan het werk op de boerderij en hun kleding is niet te zien. De een is een stal aan het uitmesten, de volgende is aan het wieden in de moestuin. Het ziet er oprecht gemoedelijk uit. Ik groet als er iemand opkijkt met een knikje en loop over het erf naar de schuur. In de open deeldeuren aan de achterkant, staat een wat een oudere, stevige vrouw in haar overall, dat zal de boerin zijn.

Ik roep: "Goeiedei" en ze groet terug.

"Bent u de boerin?"

"Jawis."

"Vraagt u geld voor een overnachting?"

Ze schudt haar hoofd: "nee, alleen een bijdrage aan het werk op de boerderij, daar hebben we meer aan dan aan geld. Geld moeten we toch weer afstaan aan Connector."

"Sympathiek. Heeft u nog een plekje over?"

Ze wijst op de rand van het veld. De meeste tenten staan in een kring, maar een paar staan op de tweede rij. Daar is nog ruimte aan het eind van de rij.

"Mag ik?"

Ze knikt: “Ja dat is prima, maar loop eerst even mee naar binnen, dan gaan we kijken welke taak we nog voor je hebben.”

Binnen doe ik netjes mijn schoenen uit.

“Koffie?”

“Ja, graag.”

Ik ga aan tafel zitten. Er ligt een schrift, waarin ze hier de taken opschrijven, met een naam er achter. Ik kan me natuurlijk niet onder mijn eigen naam laten inschrijven. Ik denk aan een collega die me altijd bij een koosnaam noemde. Vanaf vandaag wil ik Lutske heten.

“Heb je je persona voor mij?”

Ik schud mijn hoofd: “nee, sorry, ik heb geen digitale middelen meegenomen, ik wil even zonder alle prikkels op vakantie.”

Ze kijkt me aan: “ah ja, even disconnecten, dat doen er wel meer hier. Nou, prima, het maakt mij niet uit, ik registreer u alleen op naam. Ik zet u bij het groepje wat op veld aan het ruimen is: ze rapen de achtergebleven aardappelen van het veld.”

Alles moet altijd geregistreerd worden. Stel dat er hier brand uitbreekt, dan weten ze precies hoeveel mensen er op het terrein waren. Tot zover is het logisch. Als ze ook nog een persona kunnen koppelen, dan weet Connector meteen ook wie hier was en andersom; op heel veel mensen hun persona staat dan dat ze hier waren. Dat wil ik niet, mijn echte ik moet niet geregistreerd staan. Vanaf nu ben ik Lutske Overmans.

Er is een kampvuur in het midden van de eerste ring. Met het groepje mensen met wie ik in de vroege avond klussen heb gedaan, loop ik er naar toe. We hebben de overalls op een haakje gehangen, morgen heeft iemand anders hem weer aan en zal mijn geur weer verdwijnen. We zijn moe en zeggen niet zoveel. Het valt me onmiddellijk op dat niemand hier een mobiel bij zich heeft, in elk geval niet zichtbaar. Het stelt me gerust. Natuurlijk zijn er gitaren en wordt er gezongen. Zachtjes neurieën we mee: ‘I, I follow, I follow you...’ Een golden oldie. We nemen plaats op een boomstam en strekken onze benen naar het vuur. Lekker behaaglijk zo, de warmte maakt me loom.

“Sind Sie auch ’n Festvalgänger?” vraagt het meisje naast me.

Het is een mooie, jonge vrouw, met warm bruine, open ogen. Op het veld had ik haar al gezien, ze werkte snel en methodisch: ze raapte met haar linkerhand de aardappelen op en alsof ze jongleerde, kwamen de aardappelen rap in haar rechterhand, waarmee ze de aardappelen in een zak gooide. Zo werkte ze in vloeiende bewegingen rij voor rij het veld af. Ze heeft haar kastanjebruine haar in een simpele staart boven op haar hoofd vastgezet. Er zitten metallic rode strepen in het haar, als ze het los draagt, dan is daar ongetwijfeld niets van te zien. Ze kijkt me aan en wacht rustig op antwoord.

“Neuh, ich wandere.”

Ze kijkt me peilend aan: “haben Sie Urlaub?”

“Stimmt, ich hab Urlaub.”

Ze knikt. "Und wo gehen Sie hin?"

Ik kijk in het vuur. "So weit wie möglich."

Ze knikt opnieuw. Er steekt een windje op, het vuur knappert en walmt onze kant op en we trekken onze benen wat in.

"Haben Sie kein Plan?"

"Schon, ich werde sehen wie weit ich komme ohne Geld. Ess isst ein Projekt."

Ze kijkt me aan, er broedt duidelijk iets in haar hoofd.

"Ohne Geld reisen? Das isst ein Projekt?"

"Ja, ich hab nur ein bisschen, damit ich etwas zu essen kaufen kann."

Er wordt een nieuw lied ingezet, ik neurie mee.

"Nah, sowas." Ze staart nu ook in het vuur.

"Wann müssen Sie wieder an die Arbeit?"

"Arbeit hab ich nicht. Eigentlich hab ich Nichts."

Ik bijt op mijn lip. Veel te open, ik zeg altijd teveel. Ik moet eens leren fabuleren, of in elk geval moet ik zorgen dat een beter verhaal heb.

"Eigentlich sind Sie auf 'm Flucht?" Raak.

"Aber nein." Het antwoord klinkt resoluter dan ik bedoeld had.

De eerste avond dat ik weg ben geef ik bijna alles wat ik wilde verbergen al weg. Ik moet echt een beter verhaal verzinnen.

Ze pakt het gesprek weer op: "Aber wie geht denn Sowas? Wie kann ein Mensch so einfach ohne Geld Ferien haben? Hat Ihre Familie da keine Sorgen?"

Nu kan het verhaal beginnen, ik moet het terplekke bedenken.

"Nein, die wissen ja dass ich wandere. Außerdem hab ich Niemanden."

"Nah, Quatsch. Jeder hat Nachbarn oder Freunden, die sich um Sie kümmern werden."

"Nicht alle haben dass."

Ik kijk door haar ogen naar mezelf: een oudere vrouw, met ouderwetse kleding en een warrig, grijzend kapsel wat in geen jaren door een professional is geknipt. Een eenzame vrouw, met geen geld; een soort zwerver eigenlijk. Is dat hoe ik overkom?

Ik denk aan mijn collega's, die me maandag gaan missen. Ze zullen berichten sturen en geen antwoord krijgen, ze zullen bellen, maar geen gehoor krijgen. Ze zullen iemand langs mijn huis sturen, maar daar ben ik niet meer en er zal een digilock op de deur zitten. Ze zullen alarm slaan en

mij laten zoeken door Connector, terwijl de stapel werk op mijn digitale bureau steeds hoger wordt. Dat zal opvallen, dat gebeurde eigenlijk nooit, ik deed altijd, elke dag mijn taken. De politiebots zullen me gaan zoeken, ze zullen waarschijnlijk ontdekken dat ik met een rugzak op ben weggegaan. Ze mogen me niet vinden, ik wil spoorloos worden. Over een paar dagen zijn deze mensen allemaal weer naar huis, dan wordt het moeilijker om dit spoor op te pakken. Alleen via de mensen die op hun persona geregistreerd staan kunnen ze informatie inwinnen. Ze zullen er wellicht achter komen dat 'Lutske' een vrouw met een rugzak is, die zo ver mogelijk weg loopt. Het verband is dan snel gelegd, maar waarheen ik loop, staat nergens geregistreerd, ik heb geen richting immers. Ik moet hoe dan ook zorgen dat ik nergens op een volger te zien ben en dat ik van de gebaande wegen afwijk. Voor nu is er geen grote schade, over een paar dagen ben ik ergens in Duitsland. Sinds het uiteenvallen van de EU na de Eerste Europese Oorlog, heeft Nederland Connector als regerende macht. In Duitsland is er Connection, maar dat is minder ver doorgevoerd en dient alleen om uitvoeringsprocessen van overheidsbeleid te versnellen. Bovendien linkt Connection niet direct naar Connector. In Duitsland kan ik weer anoniem rondlopen; pas als er een internationaal alarm wordt afgegeven, ben ik ook in Duitsland in gevaar. Morgen maar vroeg op, dan kan ik kilometers maken. Eerst moet ik een eind onderweg zijn, dan pas kan ik echt ontspannen.

"Aber nein, leider hätte ich eigentlich Niemanden. Darum bin ich jetzt auch unterwegs. Ich wollte ja neue Menschen kennen lernen, und mal sehen ob ich dass überhaupt kann, dass Konzept von unterwegs sein."

De wind waait nu de andere kant weer op, en we kunnen onze benen weer uitstrekken.

"Ach so. Mutig."

"Es ist mir die erste Abend schon gelungen, dass Kontakt, und schlafen ohne dass es mir kostet." We lachen naar elkaar. Ze heeft een zuivere, hoge giechel, waarvan ik nog meer moet lachen. Het haalt de spanning uit mijn lijf en ik voel me een stuk geruster.

Er komt een wijnfles voorbij, ze neemt een slok en geeft hem door. Ik schud 'nee'. Ik raak de fles niet aan. De jongen naast haar vraagt iets aan haar en ze buigt zijn kant op. Ze zal mij ongetwijfeld gaan uitleggen. Ik sta op en loop naar mijn tent, ik ontsnap aan verdere vragen, hoezeer ze ook uit oprechte belangstelling zijn, het is lastig om antwoord te geven. Hier heb ik me niet op voorbereid. Ik moet antwoorden formuleren op alle vragen die het meisje stelde of ik moet persoonlijk contact uit de weg gaan, het laatste lijkt het beste. Ik pak een boterham uit mijn rugzak en eet die langzaam op. Ik ga op mijn matje liggen en staar naar het licht van het vuur wat vaag flakkert op het tentdoek. In de verte hoor ik de gitaren en het zingen. Ze zingen steenoude hipster liedjes, metal nummers en de blues. Ik glimlach; mijn vroegste jeugd is weer in de mode; ik kan alle teksten nog uit mijn hoofd meezingen. Morgen zal ik mezelf opnieuw uitvinden, ik zal een verhaal maken wat veel verzwijgt over wie ik ben. Nu wil ik slapen, ik voel de lome moeheid van de eerste dag lopen in mijn hele lijf. Ik doe ademhalingsoefeningen tot ik in slaap val. In de nacht word ik een paar keer wakker van anderen die in hun tent in kruipen en nog even praten. Er is het geluid van flessen die omvallen. Er flitst een zaklamp, waarschijnlijk van een mobiel. Iemand schreeuwt iets tegen ene Jonas, er komt geen antwoord. Dan is het donker en stil.

2.

De zon schijnt al vroeg op het tentdoek. Bij het opzetten had ik gemikt op het oosten en het werkt. Het is nog stil op de camping, de rest slaapt nog. Ik pak snel en zonder geluid te maken mijn tent op, gelukkig is de zon al op boven het vlakke land en is hij al droog. Ik vouw hem netjes in elkaar, rol hem op en doe hem in het onderste vak van mijn rugzak. Het past allemaal precies. De tentstokken verdeel ik over de zijkanten en ik snoer ze goed vast. Ik loop naar de boerderij, daar is de boer al aan het werk. Hij loopt in de richting van een koe-huis, hij gaat zijn beesten controleren denk ik. Verder hoeft hij niets te doen, de robot regelt het voer en het melken.

“Veel dank voor de overnachting, kan ik nog iets doen?” zeg ik tegen de man.

Hij kijkt me aan met helder blauwe ogen. Er twinkelen lichtjes in zijn ogen.

“Nee hoor,” zegt hij, “je hebt gisteren goed geholpen, dat is best genoeg.”

Ik glimlach vriendelijk. “Nou, dan ga ik weer op weg, tot ziens dan maar!”

Hij wenst me een fijne dag en ik hem ook, dan ik loop het pad achter de boerderij af, naar het water, naar de Ee. Via de akkers langs de Ee wil ik verder naar het oosten lopen. Het landschap verandert onder mijn voeten, het wordt ruiger en er is bijna nergens begroeiing. De kleuren veranderen ook, van vooral grasgroen, komt er nu lichtgeel bij en het groen is zachter, mossiger van kleur. De lucht is minder waterblauw, hier is het een helderder, hemelser blauw. Verderop in het veld stijgt een kiekendief op, en stort zich op een prooi die er niet kan zijn. Alle vogels worden gevoerd op vaste plekken, ik zie geen voederplaats waar de vogel landt. Hij stijgt op met niks in zijn snavel. Mis. Straks nog maar een keer proberen op de voederplaats dan. Ik grinnik om de vogel. Op een bankje, in de zon die in het Lauwersmeer spiegelt, eet ik mijn eerste boterham. Ik blijf nog even zitten, ik neem de tijd. In de stad heb ik dit gemist, daar is bijna geen natuur meer, alles is ingedeeld in vlakken en georganiseerd. Er zijn parken met hekken er omheen, voor recreatie en langs de transportbanen staan hier en daar nog verdwaalde bomen. In de stadsparken is alles aangeplant en het is er stil en saai. Hier is het vredig, er is alleen ruimte en groen om me heen.

De zon staat al hoog, het zal ergens rond het middaguur zijn. Ik haal mijn Sunshield T-shirt weer uit mijn rugzak en knoop een oud shirt over mijn hoofd om een zonnesteek te voorkomen. Ik denk aan het papieren kapje wat mijn vader altijd onder zijn bril en over zijn neus schoof. Met een geknoopte zakdoek op zijn hoofd, zag hij er lachwekkend uit. Ik gooi ik mijn rugzak weer op mijn rug en begin om het Lauwersmeer heen te lopen. De sluffers, of slenken of hoe die dingen ook heten, maken dat ik slingerend door het landschap loop. Mijn pad loopt nu een beetje van het water af. Tot nu toe ben ik netjes op het zand gebleven om droge voeten te houden, nu loop ik af en toe over de natte begroeiing. Dat loopt lekker verend en bovendien zijn mijn voetstappen zo niet te traceren op het blote oog. Het wordt anders als ze met snuffers achter me aan komen. Maar dat is nog ver weg, ik hoop dat het tegen die tijd een keer flink heeft geregend, zodat mijn geur in de grond zakt. Ach, waarom zouden ze überhaupt snuffers inzetten, zo belangrijk ben ik toch niet? Hoewel, ik heb veel kennis van Connector en waar alle ondergrondse systeemruimtes zich bevinden. Dat maakt het misschien gevaarlijker dat ik ‘ontsnapt’ ben. Ik loop tussen de velden door, over een pad. Tussen wat stenen zie ik een kleine marter, hij rolt een ei voor zich uit. Het is bijzonder dat deze marter er is, juist

alle kleine knaagdieren, roofdieren en grote grazers zijn afgeschoten, omdat ze een gevaar voor de volksgezondheid zijn.

De laatste pandemie in 2030 is opnieuw veroorzaakt door zoönose, er is er een nieuw virus overgesprongen wat de hersenen van mensen aantastte. Grote groepen mensen konden sindsdien alleen maar vegeteren en moesten compleet verzorgd worden. Er is toen botweg besloten om alle wilde dieren te ruimen, alles wat niet voor voedselvoorziening belangrijk was en wat een risico zou kunnen zijn werd afgemaakt. Dagen lang zijn er kordons van exterminatorbots door het land getrokken om elk dier in de natuur te elimineren. Ze werkten met microgolven, in hun dataopslag waren een groot aantal dieren ingeprogrammeerd als target-dieren, ze mikten gericht op de hersenen van die soorten. Mensen om me heen vonden het prima: veiligheid voor alles. Ik had daar twijfels over: hoe veilig is het als bots gericht kunnen elimineren? Waar wordt dat nog meer voor gebruikt? dagen lang was ik er mee bezig en toen besloot ik om het los te laten. Wat er nog niet was kon ik niet bevechten en was er geweest was, daarvoor was het te laat. Alleen vogels zijn met rust gelaten, er is jaren geleden een vaccin ontwikkeld wat mensen beschermt tegen de vogelgriep; vogels vormen geen gevaar meer. Deze marter is blijkbaar ontsnapt aan de grote ruiming, hij is een geluksvogel. Het ei is groter dan het beestje en hij moet veel moeite doen om het voort te bewegen. Hij probeert mij met zijn gitoogjes te fixeren, ik mag zijn buit niet stelen. Ik sta stil en kijk hem na tot hij uit het zicht is, pas dan loop ik door. Er moeten er meer zijn, anders was hij vanzelf al lang geleden uitgestorven. Ik hoor een miauwend geluid uit de lucht en ik kijk omhoog. Boven me zeilt een buizerd, hij miauwt nog een keer hoog; het lijkt wel of bang voor me is. Even later zeilt hij hoog boven me met twee anderen, een vrouwtje en een juveniel. Vliegles, vandaar dat hij me in de gaten hield. Het jong zeilt duidelijk minder routineus dan zijn ouders; af en toe krijgt hij een klap van de wind en slingert een eind naar beneden. Een ouder komt naast hem, houdt hem uit de wind en helpt hem cirkelend omhoog, waar het rustiger is. Ze zeilen mijn blikveld uit tegen de zon in.

Tegen de avond bereik ik Zoutkamp. De zon staat al lager, de schaduwen zijn langer en ik loop voor mezelf uit. Ik kan via een bruggetje de slenk oversteken. Ik loop langs Zoutkamp, ik wil nog een beetje noordelijker komen. Ik moet geen logisch pad volgen, al wil ik graag op bekend terrein blijven lopen, dat voelt veilig, terwijl het dat juist niet is. In de verte zie ik een silo wat boven een dorp uitsteken. Daar loop ik heen. Ik zie een bordje 'camping'. Ik heb geen behoefte aan een camping, ik heb er geen geld voor over en bovendien is het beter om niet opnieuw geregistreerd worden in een logboek. Het dorp ziet er vriendelijk uit, en er is groen aan de rand van het dorp. Als ik dichterbij kom, zie ik een bosachtige rand om het dorp, grenzend aan een akker. De akker hoort bij een boerderij, achter op het erf is de camping. Ik loop door het dorp, er is een oude sauna met een terras aan de voorkant. Er hangt een oude camera, zal ik wel of zal niet? Ik zet mijn rugzak tegen een boom bij het terras, loop naar binnen alsof ik er thuishoor, ga naar het toilet en vul mijn waterfles aan de kraan. Er komt niemand om me te begroeten, er is niemand om me tegen te houden. Blijkbaar zit hier niemand de beelden te bekijken. Ik loop weer verder door het dorp. Het dorp zelf is minder vriendelijk dan het er uit zag. Nergens een plek om even te zitten. Er is een begraafplaats, omringd door bomen. Ik loop eromheen, tot ik aan de achterkant bij de achteringang sta. Daar, onder de bomen staat een vergeten houten bankje, het is bemost en ziet er vervallen uit. Ik ga erop zitten en eet mijn tweede boterham. Dan loop ik de monumentale begraafplaats rond en zie Groningse namen op Groningse grauwe stenen: hier rusten onze ouders Gart en Meintje Andringa -17 juni 2013, meer tekst is niet nodig. Geen bloemen, geen planten, alleen een grijze deksteen. Geruststellend simpel is het. Ik wacht tot het schemerig wordt en kruip dan onder de bomen. Ik vouw mijn tent uit en zet

hem op. Ik bekijk hem van een afstandje; niet te zien vanaf het pad, ik keur het goed. Ik eet mijn derde boterham in de opening van mijn tent. Ik hoor een uil overvliegen, die 'ke-wik, ke-wik' roept en ik roep terug. Hij cirkelt een paar slagen om het bosje en we blijven nog even in gesprek. Dan vliegt hij verder, langzaam verdwijnt het geluid in de verte.

3.

Ik heb het weer goed gegokt, 's ochtend word ik wakker van de zon op 'mijn' kant van de begraafplaats. Met flakkerende flarden zon in mijn gezicht kruip ik uit de tent. Tussen de bomen eet ik de vierde boterham. Ik rol alles op, stop alle spullen weer in de rugzak, kijk rond of ik niets achterlaat en ga op pad. Langs de achterkant steek ik de camping op, kijk rond en vul mijn waterfles tot de rand in het toiletgebouw, daar zijn geen volgers. Ik durf niet te vertrouwen op het water uit de waterstromen op het platteland. Ik weet hoeveel chemisch koelwater er geloosd wordt in het grondwater. Ook nu is er niemand die gek opkijkt als ik op het toiletgebouw af loop. Een bot is de gebouwen aan het schoonmaken en gaat door de sensoren die hij rondom heeft, voor me aan de kant. Ik draai om hem heen, om uit het veld van zijn volger aan de voorkant te blijven, het is alsof we een stoelendans doen. Ik steek de camping weer af en loop door over de weg, tot ik bij een enorme, stoffige akker kom. Grijzig zand, zover als ik kan kijken, het platteland van Groningen vergrijsd op veel manieren. Langs de rand van de akker loop ik naar het zuiden, met de zon in het oosten aan mijn rechter zijde.

Dit is het landschap waar ik zoveel van hield, maar het bestaat niet meer. Ik vraag me af in hoeverre dit nog akkers zijn, er kan al lang niets meer op verbouwd worden. Onder de meeste van deze akkers liggen datacentra, ik zie nog zo de kaart voor me van waar ze gesitueerd zijn. Om die reden worden de akkers niet voor bebouwing ingezet, maar blijven ze stoflappen over de opslag van gegevens van Connector heen. Ooit werden boeren gedwongen hun land te verkopen, maar dat werd teruggedraaid. De boeren hebben destijds wel gewonnen, maar de datacentra zijn er even goed gekomen, alleen ondergronds. De datacentra zijn enorme vervuilers, mocht er al iets groeien, dan zou het niet eetbaar zijn. Hoeveel mensen vergiftigen zichzelf door in hun tuinen groentes te verbouwen? Datacentra hebben ook de plek ingenomen van de ingestorte boerderijen in Groningen. De gaswinning van de vorige eeuw heeft de provincie totaal getransformeerd, huizen zijn versterkt met flexibel rubberbeton in de kruipruimtes, wat de aardschokken moet opvangen. Sommige huizen staan daardoor hoger op hun hoeven, het lijkt wel of ze zweven. Groningen werd ontwikkelgebied: dat moest een compensatie zijn, maar het heeft eigenlijk nog meer verwoest. Hier hebben de mensen opnieuw alles verloren. Naast de ondergrondse datacentra staat er nu een kerncentrale in de Eemshaven en verder is Groningen kaler dan ooit geworden. Het lijkt wel een bewoonde woestijn, het doet haast fysiek pijn om door het landschap heen te lopen.

In het gele zand naast de hoofdweg loop ik door. Het pad slingert door het landschap en ik verveel me, er is niets te zien, zelfs de hoofdweg verderop is stil. Er zijn grote akkers die voor een deel gelig groen zijn en voor een deel open liggen: er ligt gele of donkergrijze aarde zonder een spoor van leven. Het landschap is zoveel eentoniger dan vroeger. Het is ook dit jaar te heet en te droog en het dunne laagje aarde is te arm om water vast te houden. Jaren van kunstmatige bemesting en chemicaliën in het grondwater heeft de grond totaal uitgeput en uitgespoeld. Boeren wisten dat wel, maar moesten hoge productie van graan blijven draaien om rond te komen en heel Nederland van brood te voorzien. Nu zijn ze allemaal alsnog verdwenen en ligt hun land hier als spookgrond. Ooit was dit de trotse graanschuur van Nederland, daar is niets meer van over, daardoor is brood een luxe geworden. Alle import en export van producten ligt stil, uit angst voor een nieuwe epidemie. Ik steek de doorgaande weg over en blijf rechtdoor lopen. In de verte zie ik een volgend, groter dorp. Ik passeer het plaatsnaambordje: Ulrum. Dat er nog een naambordje staat, in de stad zou dit ondenkbaar zijn en het zou gezien worden als verspilling van grondstoffen; dit is waarschijnlijk nog

het originele bordje uit de vorige eeuw, het ziet er althans zo uit: het is groen uitgeslagen en de letters zijn vervaagd. In de stad vertrouw je op Connector, je spreekt je bestemming in en je wordt er door je transporter vanzelf naar toe gebracht. Hier is de infrastructuur nog anders, ouderwets. Groningen is in dat opzicht een vergeten land, al is Connector hier ondergronds nog zo aanwezig. Uiteindelijk is dit land opgegeven als provincie om landbouw in te bedrijven, alleen in grote loodsen vind nu nog verticale landbouw plaats. Hier en daar moeten er nog groene oases zijn: ik heb gelezen dat een paar boeren hier hardnekkig proberen om hun biologische bedrijf in stand te houden. Best tegenstrijdig eigenlijk, ooit waren dat progressieve boeren, nu heten ze ouderwets. Aan het begin van Ulrum staan drie grote, nieuwe boerderij loodsen van metalen plaatwerk, wat ze daar produceren is onduidelijk, alles is afgesloten. Vlak achter de grote schuren is een pad naar het zuiden. Ik sla de weg in en loop het platteland weer op. Ik loop om het buurtschap heen en zie verderop water, aan de rand van het water staan een paar bomen. Daar ga ik zitten in de schaduw, nu eerst weer een boterham eten, de honger kriebelt al een uur. Het is wat koeler onder de bomen en dit is een mooi beschut plekje om even te rusten.

Langs het water loopt geen duidelijk pad, ik steek dus de brug over en blijf tussen de stoffige akkers doorlopen. Ik sla een fietspad op, wat in een rechte lijn tussen de akkers doorloopt. Ik laat Houwerzijl rechts liggen. Er is opnieuw een brug, nu loopt het fietspad verder langs het water. Als het fietspad weer van het water af gaat, loop ik door het zand tot ik op een doorgaande weg kom. Opnieuw is het een saai stuk om te lopen, behalve van wat kleine dorpjes in de verte, is er niets te zien. Dan kom ik bij een groter, stromend water. Dit moet het Reitdiep zijn. Toen ik nog in Groningen woonde en student was, zaten we vaak aan het Reitdiep. Flessen wijn aan een touw in het water en met sigaretten zaten we op de wal te kletsen en te lachen. Wat stokbrood mee, met kaasjes en een pot pindakaas en vaak trokken we onze kleren uit en zwommen naakt. Op een avond waren we Riens kwijt. We scanden het water af, tot we zijn blonde krullen zagen opduiken. Hij briepte toen hij boven was.

“Ik was aan het schatduiken, eens kijken of er nog dode biologen op de bodem liggen.”

“En?”

We wisten precies waar hij op doelde; er was een professor die geobsedeerd was met het ‘onderwater leven’, zoals hij het noemde. Volgens hem zou over vijftig jaar al het zoetwater onleefbaar en ondrinkbaar zijn. Wij geloofden het niet en noemden hem ‘de watervrezer’. Uiteindelijk was het nu, dertig jaar later, eigenlijk al waarheid.

“Neuh, alleen twee dode fietsen.”

“Jammer, was leuk geweest als je nog een oude bekende was tegengekomen.”

Riens schudde ons nat en we grepen hem in een houtgreep. Hij worstelde zich weer los. We bleven de hele avond, tot het kouder werd en we weer naar huis fietsten. In het donker navigeerden we op onze koplampen: als er een schaap in het licht opdook, dan was er dus een bocht. Ik besluit een eind over het slingerpad langs het water te blijven lopen, om het gevoel van vroeger nog even bij me te houden. Het water is nu donker en ruikt naar metaal.

Langs de rand van Rode Haan loop ik richting Garnwerd en ik beseef me dat ik met een grote boog om ‘stad’ heen ben gelopen. Dat was niet de bedoeling; nu moet ik de koers naar het oosten opnieuw

oppakken, ik ben te ver zuidelijk nu. Heel even mis ik mijn mobiel en de aansluiting op Connector en een mentaal plaatje van hoe ik moet lopen. Nu heb ik een heel stuk voor niets gelopen, terwijl ik eigenlijk nogal haast heb om weg te komen. Groningen voelt als een plaats om niet te zijn, de droefenis van de omgeving ligt dicht op mijn huid. Het maakt niet uit hoe ik loop; ik moet opnieuw leren om op de omgeving en mijn gevoel te lopen. In mijn geheugen probeer ik de topografie van Groningen op te roepen. Ik bedenk me dat ik uiteindelijk via Onderdendam, bij Nieuweschans ergens de grens kan oversteken. Nu ben ik dichtbij de stad waar mijn dochter woont en waar Connector alles stevig in zijn grip heeft. Daar wil ik niet heen, al woont Anna daar. Ik schrik van de gedachte: zelfs van mijn kinderen vlucht ik weg. Ik heb ze altijd al zoveel mogelijk buiten mijn problemen gehouden, maar dat heeft me ook op afstand gezet. Zouden ze me al missen; ze weten nergens van. Ik denk aan het meisje bij het kampvuur, ze had gelijk: mijn kinderen zullen me op enig moment gaan zoeken. Het is een automatisme geworden om ze niet te laten weten wat er met me gebeurt. Ik dacht alleen maar aan weg komen, zonder dat iemand wist waar ik was. Ze maken zich vast zorgen en dat kan op zich ook weer gevaarlijk zijn voor mij en voor hen. Moet ik ze laten weten waar ik ben? Maar hoe dan? Ze mogen me niet opspeuren, nu nog niet. Als zij mij kunnen vinden, dan kan Connector mij ook vinden, het hoeft dan alleen de persona's van mijn kinderen maar te volgen.

Langs het Reitdiep en het Winsumerdiep bereik ik Winsum. Ik loop het stadje in en zie een soort hotel en loop er naar binnen. Eerst naar het toilet en mijn waterfles vullen, ik riskeer het opnieuw om gezien te worden. Het is in Nederland bijna onmogelijk om te verdwijnen, zelfs in een opgegeven stuk land. Mensen zijn gaan geloven dat het veilig is om een volger te hebben en elkaar in de gaten te houden, de informatie uit Connector propageert dat ook, het maakt de controle makkelijker. 'De volger maakt dat u elke dag kunt zien wie er voor uw deur staat, waar u ook bent'. Connector kijkt mee, maar daar denken veel mensen blijkbaar liever niet over na. Dat er gezichtsherkenning voor nodig was om te weten wie er op je stoep staat, was voor de meeste mensen ook een: 'nou en'? Mijn tante herkent me toch ook?' Hoe makkelijk mensen waren overgeschakeld naar een digitale wereld, waarin de computer steeds meer menselijke features overnam verbaasde me niet; gemak gaat voor kritisch denken. Kritisch denken kan bijna niemand meer, iedereen doet wat er voorgeschreven staat.

Ik knik vriendelijk naar de stevige, grijze dame achter de balie en kijk om me heen. Alles is wat vervallen, het is een oud hotel. Alles is nog van eikenhout en er is geen spoor van beveiliging. Opgelucht haal ik adem.

"Mag ik mijn rugzak even bij u neerzetten?" Ik knik naar het bankje naast de balie.

"Ja, hoor, zet u daar maar neer."

In de spiegel zie ik mijn verhitte hoofd. Ik was mijn gezicht met koud water, herschik mijn haar wat en loop het toilet weer uit. Bij de balie staan kaarten, het zijn hologrammen die overal gemaakt kunnen zijn. Mooi. Ik kies er eentje uit met een koe. De vrouw steekt haar pink op, ik weet niet wat het betekent, maar ik steek ook mijn pink op. Het kan vast geen kwaad.

"Ja, graag ook een postzegel. Of wacht, doet u er maar twee. Hebt u ook een enveloppe, een pen en een notitieblaadje?" Ze geeft me een digipen, maar die neem ik niet aan. Uit een la komt een verbrokkelde, plastic ballpen. Ze overhandigt hem met een twijfelend gebaar. Ze zijn zeldzaam en ze zal er zuinig op zijn.

“Ik breng hem zo weer terug.”

Ik ga op het terras zitten. Ik schrijf het adres van mijn dochter op de kaart en ernaast een korte boodschap: ‘Lieverd, ik ga een paar weken wandelen. Ik heb geen mobiel mee en ben off-grid. Ik zie wel waar ik terechtkom, ik stuur je af en toe een kaart, lekker ouderwets. Breng jij Bas op de hoogte? Liefs, mam.’

Ik plak een postzegel op de kaart en doe hem in de enveloppe. Die adresseer ik aan mijn beste vriendin. Ik stop er een briefje bij in: ‘wil je deze kaart aan Anna voor mij uit Leeuwarden versturen? Alles is goed; ik ben aan het wandelen en wil even tot mijzelf komen. Dank en liefs, L.’

Ik geef de brief af bij de dame aan de balie, zij zorgt ervoor dat hij terecht komt, ze weet wel een manier, ze knipoogt naar me. Er zijn niet veel mogelijkheden meer om buiten Connector om te communiceren, hoera voor de verzetters die weigeren om alles digitaal te doen. Er is een analogo netwerk opgezet, waarmee ze het schrijven van brieven en stukken buiten Connector om in stand houden, behalve dat ze dat voor zichzelf doen, bedienen ze mensen die niet digitaal aangesloten zijn. Een sociale dekmantel eigenlijk. We groeten opnieuw met het pinkje.

Door de Hoofdstraat loop ik verder, er staan mooie, ouderwetse huizen en er zijn zelfs nog winkels. Bij de ambachtelijke bakker: ‘Uit ’t Veld’ koop ik een zakje met twee mueslibollen. Te luxe voor mijn portemonnee, maar wel goed voor de broodnodige variatie. Bij de Zuivelboer haal ik twee plakjes kaas, als ik toch bezig ben, dan maar meteen goed. Ik koop geen zakjes met prefab voedsel, daar heb ik genoeg van gegeten. Niet meer, nooit meer als het aan mij ligt. Bovendien kan ik ze niet bereiden en ik weet uit ervaring dat ze koud niet te eten zijn. Verderop aan de Hoofdstraat staat een bankje onder wat bomen, daar geniet ik van mijn luxe maaltijd. Twee mueslibollen met kaas -wat een weelde. Zo lekker heb ik al lang niet gegeten. Ik stop het papieren broodzakje in een zijvak van mijn rugzak, dat kan ik misschien nog gebruiken. Ik wapper de kruimels eruit, strijk het glad, vouw het op en stop het weg. Ik slinger de rugzak weer op en loop verder, er staat opnieuw een bord wat me richting het oosten moet leiden: ik wil richting Onderdendam. Ik loop door een vrij nieuwe wijk, die zo typerend ondoordringend in elkaar zit. Het is alsof je door een fractals-scape loopt. De straten lopen in elkaar over, als je niet oplet weet je niet meer waar je bent, of waar je begonnen bent. Hier is een urban-planner helemaal los gegaan: kunstzinnigheid boven de menselijke maat, dat zal zijn motto zijn geweest. Het lijkt meer op een experiment met het brein dan op een woonwijk. Opeens moet ik denken aan New York en Paul Auster: hoe geruststellend moet het zijn als alles in blokken is gesneden, als je blokletters kunt lopen door om de gebouwen heen te lopen.

Ik blijf naar de zon kijken en zolang ik die rechts van me houd, gaat het goed. Uiteindelijk loop ik achterlangs Winsum weer uit. Ik wil het liefst de doorgaande weg mijden. Op een kruispunt staan opnieuw borden, maar Onderdendam staat er niet bij, er zijn drie wegen naar Groningen stad en eentje terug naar Winsum. Ik ben weer de verkeerde kant opgelopen, geloof ik. Ik ben de zon kwijtgeraakt en die staat nu aan de verkeerde kant. Ik moet me oriënteren, maar hoe doe je dat ook alweer? De zon komt in het oosten en gaat weg in het westen, was dat niet het ezelsbruggetje? Verder leidt alles steeds onvermijdelijk naar Groningen stad en daar wil ik niet naar toe. Ik besluit langs de rand van Winsum te blijven lopen, tot ik weer een aanknopingspunt heb. Zoekend loop ik opnieuw langs de Randwijk en opnieuw loop ik vast op doodlopende wegen. De enige mogelijkheid is dat ik door de stegen achter de huizen langs weer verder kom. Aan de achterkant van de huizen is het ook veiliger voor mij. Ik zie verbaasde hoofden achter de ramen en realiseer me dat ik teveel